

पट्टको मोल्चीस्म अम्धीठान खाश्चो चीठी

नेपालाड पट्टको मोल्कम अम्धीठान खाश्च
कीटाप-छ्योद्
अङ्ख्या - १०

येल्च

सम्बईठानीक सम्बाड् केन्द्रा

पर्ईलो छ्यूक्च : २०६५ लेस्

मीरीक लोयाट् © सम्बईठानीक सम्बाड् केन्द्राड् पट्ट लोयाट् जोगडीस्म ले । बाहासओ राहच ठगनओ रुपाड् सम्बईठानीक सम्बाड् केन्द्राके हौटेऊ लाच डेम बेपार माजाट्च टरीकए ईसे कीटापओ भाक्को फेरी छ्यूक्के र/याबा उलठा जाट्के ह्योकले । होसे फेरी छ्यूक्च र/याबा उलठाओ काट् फ्याक् सम्बईठानीक सम्बाड् केन्द्राके याहाके परीसले ।

खीका डूम्च हट छाप्डीच

पीरीन्ट पोईन्ट पवलीसीड्, टीरीपोरेसोर, काठमाडओ ।

मीफाट् वारके याबा ईसे कीटापओ बाटी माकाड् याहाच ठगनाड् डूप्मना जाट्नी

सम्बईठानीक सम्बाड् केन्द्रा

सोम ड बूली आँटी, अल्फाबेटा कम्पेलेक्स, बूडनगर, काठमाडओ

टेलीफोन नं. ९७७-१-४७८५४६६ / ४७८५४८६ / ४७८५९९८

ई-मेल : info@ccd.org.np

वेबसाईट : www.ccd.org.np

पट्टको मोल्चीस्म सम्बीढान खास्चो बीढी

१०

पट्टको मौल्यीसुम् सम्बिदान खासुचो बिदि	१
सम्बिदान साभ्रा ही आले ?	१
पट्टको मौल्यीसुच सम्बिदान खासुचो बिदि ही आले ?	२
सम्बिदानसाभ्राईङ् सम्बिदानो खैसुरा टयार जाटुचो कामो बिदिचो ही ही आले ?	२
सम्बिदान खासुटाङ् लोणाकूङ् ओासुच कूटा जाटुमो टाहाकूके आहेके ?	३
सम्बिदानके अन्टीम मीरुप कूटा जाटुम याहाचीसुले ?	४
सम्बिदानो खैसुरा टयार जाटुके बिदिआङ् पट्ट भस्मीको	
टुमचीसु लोडाकूके बाटी ही बिदिचो लाके ह्योक्ले ?	५
भस्मीकूङ् डूसुचके सम्बिदानसाभ्राई कूटा जाटुमो वासुके ह्योक्च ले ?	६
नेपालाङ् सम्बिदान खासुचो ईटीहास कूटा लेमो ले ?	६
सम्बिदान खासुचो बिदिआङ् कठ जोरीसुच कराङ्चो नीटीको ही ही आले ?	८

पट्टको मोल्चीसम सम्वीढान खासचो बीढी

पट्टको मोल्चीसम सम्वीढान खासचो बीढीआड पट्ट भरमीको काजूट छान्म लीसे वीऊरीकचो कराडच मूडडाके गूहानडीकके सम्वीढान खासठाड मूकरीसले ईढीनच पाहाचो आटच छान्ना डेहाड सम्वीढानलाक लोगाकोई मेल्लो आले डेमो डेले, ड ईसे लोगाकूड माज्भाड काटमट लोडच जाटम सरकार ड लोगाकूड सम्वन्हाके बल्लीऊ जाताकले ।

सम्वीढानसाभा काट ईढीनच चूनडीच नीकाय आले होस्के लीस्कोई मीनाम सम्वीढानके लोगाकोई जाकचो पक्का जाटके बाढीकके जाटले । नेपाले मीनाम सम्वीढान खासचो मेहोराड सम्वीढानसाभो खासमो ले । सम्वीढान खासचो बीढी वारीआड काट काम सम्वीढान खासचो बीढी वारे लोगाकोके होंसमो ईसे बीढीआड होसेकोके टूमाकके पट्ट भरमीको मोल्चीसच कारयाकरमको केटके आले ।

सम्वीढान खासचो बीढीके पट्टको मोल्च खासके सम्वीढानसाभाई माकाड याहाचो मूडडाकोके केलडीकके परीसच छान्ले ।

१. सम्वीढानसाभा ही आले ?
२. पट्टको मोल्चीसच सम्वीढान खासचो बीढी कूढीनच बीढी आले ?
३. सम्वीढानसाभाड सम्वीढानो खेसरा टयार जाटचो कामो बीढी ही ही आले ?
४. सम्वीढानाड भरमीकूड मानाड लेचो वाट कूटा जाटमो टानाकके हयोक्ले ?
५. सम्वीढानके कूटा जाटमो अन्टीम मीरुप याहाचीस ले ?
६. सम्वीढानसाभाई जन्टो सम्वीढान आले डेमो कूटा जाटमो चीनडीकके ?
७. सम्वीढान खासठाड भरमीको मोल्चके लोडाकके कूढीनच मीलामको लाके हयोक्ले ?
८. सम्वीढान खासच सम्वन्ही नेपालो ईटीहाँस कूटा ले ?
९. सम्वीढान खासच बीढीआड कूसई नीटीको कराडचो ले ?

१. सम्वीढान साभा ही आले ?

सम्वीढानलाक जन्टो मेल्लोना आले डेचो वाट पक्का जाटमो जनटा र लीस माज्भाड बल्लीऊ सम्वन्हा ठपना जाटके वाटी सम्वीढानसाभाके लाके जाटचो जाटले । नेपालाड चूनडीसच लख सम्वीढानसाभा पट्टको मोल्च छान्ले ही डेमो डेनाड ईसे लीसाड चाहॉ लेचो फेरडीसच बेला वन्डवसट ड सम्वीढान खासके ढीनच काम जाटके वाटी गठन छान्चो ईसे काट पर्टीनीढी लेचो नीकाय आले । सम्वीढानसाभो कामकोआड कानूनाड सेहच जाटके, लीस केटके, हट सीरा जीमूकके काम र परीसले । नेपालाड सम्वीढानसाभो काम ईसे लखना ले ही डेमो डेनाड ईलाड ईचे मीनाम सम्वीढान खासके ड वेवसठापीकीय नीकायो रुपाड काम जाटके जीममारी डीनच छान्ले ।

नेपालीकोई २०६४ चईटाक २८ गट्या सम्वीढानसाभो साभासडकोके चूनडीनाखीन सम्वीढान खासचो बीढीआड हासेकूड मेल्लोना आले डेचो वाट ग्योचीसम ले । सम्वीढानसाभाड ६०१

गीररहा ले । गीरराहाकूड जम्मई बाटओ आढाराड् मास्टोको, जनजाटी, रईठान्या ड धारमओ सम्बुडायको, माछूसचको हट नूनलाक पारीसच लग्गओ अधीट्यारीको ढरी ईसे नीकाय पक्का र पट्टको मोल्चीसमो ले ।

२. पट्टको मोल्चीसच सम्बिधान खास्को बीढी ही आले ?

सम्बिधान लीसो कराड्च कानून आले । लीसो पट्ट कानूनको ईलाड् टोड्छ छान्ले । ईचे सरकारो साँगा, काम, काम जाट्चो बीढी, लोयाट् ड जीम्मारी ठपना जाट्ले । सम्बिधाने भरमीओ लोयाटो र चीन्डीटाक् जाट्ले ।

पट्टको मोल्चीसच सम्बिधान खासच बीढीई भरमीकोआड् सम्बिधानलाक् मेल्लोना आले डेचो बाट् लोडाकके हटई लीस खासठाड् मोल्चीसच आरमीटाकले । ईसे बीढीई लोगाकोके सम्बिधानो भूमीका लाक् गरेकमो सेन सेन रोजाडीकके परीसच टामसई डूखा आस्काट् बारे हौंसके जाट्ले ।

सम्बिधान खास्को बीढीआड् पट्ट नेपालीकूड टूमचीसम ओटे ऊँई डेचो सूर लखना सम्बिधानसाभाईड् बीढीके खोल्लमो डामो ले । सन् २००८ ओ नोवेम्बर महीनाड् सम्बिधानसाभाई कामो बीढी नीयमावली २०६५ टयार जाता, होचे सम्बिधानो खेस्रा टयार जाट्के समीटीओ भूरुम, सम्बिधानसाभो वेवसठापीकीया भूमीका वयान जाट्के हट सम्बिधान खासम भयाटाकमा भयाट्के मीटी टोक्डीके काम जाट्मो ले । सन् २००९ ओ मार्च महीनाड् साभासड्कोई कराड्च जरुली लेचो मूड्डाड् नेपाली भरमीकोआड् मनो कूरा वारके लीस भरीऊ चूनडीच छेट्राको डूलीस्के जाता । साभासड्कोई होसेकोके गीन्च कागट् भरारीकाकके बाहीक होसेकोखटा सम्बईढानीक् मूड्डाको बारे होटन छलफल र जाता । सम्बिधानसाभाई लोगाकोखटा लेचो ईढीन्च सल्लाहकोआड् डेचो सूभापकोके सम्बिधानो खेस्राड् मोलक्के जाट्ले । ईटा जाट्मो टयार जाट्चो पहीला खेस्राके होसेपछी सम्बिधान बारे सूभाप भूरुमके लीस हूपमो पूड्के जाट्ले । डूमचठाड्, मीनाम सम्बिधान लाके आले यावा माहाले डेचो बाट् नीट्यान जाट्के लोगाकूड अधीट्यारीऊ ड़ासई साभासड्कोई हासे टक्नीड् मट्याहाके जाट्ले ।

(सम्बिधानो कामो टालीकाओ बाटी <http://www.ccd.orgnp/pdf/NEWCATimelineen.PDF> ओँसनी)

३. सम्बिधानसाभाईड् सम्बिधानो खेस्रा टयाट् जाट्चो कामो बीढीको ही ही आले ?

सम्बिधानसाभा नीयमावलीई सम्बिधानसाभाके सम्बिधानसाभो खेस्रा टयार जाट्के हट बीढा बाट्च नीकायो रुपाड् काम जाट्के नीस पट्टीऊ काम जाट्के बीन्मो ले । नीयमावलीई मोल्चीसच सम्बिधानो खेस्रा टयार जाट्के बाटी काट् सम्बईढानीक् समीटी र एकाङ्गी लोयाट्, गूमसठाऊ, काट् फूक्काफाल न्यापालीका ढीन्च कराड्च मूड्डाकोके भरोरोक्के बाटी

१० बीसाय लाच समीटीको हट ३ बीढी लाच समीटीको खासके जूकटी लेमो ले । सम्वईढानीक समीटीआइ ६१ गीरराहाको ले डेभ्याइ बीसय लेच ड कामोबीढी समीटीकोआइ जम्माईइ ४३ गीरराहाको लेमो ले । सम्वीढानसाभाइ परटीनीढीटव लेचो राजनईटीक डलकोके लाम समीटीओ गीरराहाको छान्डीकमो ले । हटा जादनाइ ठोरई सड्ख्या लेचो जोलीको, मासटो, आडीबासी जनजाटी, मूसलमान ड नूनलाक परीसूच लग्गो भोरोकके ह्यान याहामो ले ।

सम्वीढान रीकके जीममारी सम्वईढानीक समीटीके याहाचीसमो ले । बीसाया लेच समीटीकोआइ मपरीसूच कूसई र कराइच मूड्डा सम्वईढानीक समीटीओ जीममारी भीटीरीक परीसले । ऑस्के बाटी, सम्वीढानो परसटावना, आपट वेलाऊ लोयाट ड समसोढान सम्वनढी भाक सम्वईढानीक समीटीई रीकच ले । सम्वीढानको चेकटार भाकओ सूरुओ खेसरा टयार जाटके जीममारी बीसाया लेच समीटीको भीटीरीक परीसले । सम्वईढानीक समीटीई ईसे जम्मई भाककोके कट्टाड जाटमो काट पूरचो पाठ खासचीस ले । बीसाया लेच समीटीको ईसे कीसीमाऊ ऊँचीसले:

१. माऊलीक लोयाट हट अरहडीकच सीढानटा समीटी
२. ठोरई सड्ख्या लेचोको हट छेम्लाक पारीकच जोलीओ लोयाट जोगार समीटी
३. लीसो फेरी खासूच ड लीसो सकटी पूडूच समीटी
४. ठीटी बाटूच अडूगओ रुप नीठयान् समीटी
५. लीसो सासनो रुप नीठयान् समीटी
६. न्याँय परनाली समीटी
७. सम्वईढानीक नीकायो साँगा नीठयान् समीटी
८. मेल्ला छानूच मूल, हीलूचओ लोयाट हट सरखारी कर पूडूच समीटी
९. रेवासो ड गूईयाँओ काट छानूचो आढार नीठयान् समीटी
१०. लीसारीया हीट जोगार समीटी

बीसाया लेच समीटीकोई मेललालाक परीसूचो बीसाया बसटू बारे नीढो लेच कागत समेन सूरुओ खेसरा परटीवेडन सम्वीढानसाभा ठूड बूफीढीकले । सम्वीढानसाभो सूभाप हट अरहडी सम्वईढानीक समीटीआइ वीनमोकाचीसले । ईढीनूच सूभाप हट अरहडीच आढाराइ सम्वीढानो खेसरा टयार जाटके काम सम्वईढानीक समीटीओ मूल जीममारी छानूके ले ।

समीटीको बारे जम्मई वारके बाटी http://www.can.gov.np/doc_folder/20CA%20RULES%20OF%PROCEUTURE_FINAL.pdf आइ याहाचो सम्वीढानसाभो कामोबीढी ऑसनी ।

४. सम्वीढान खासूठाइ लोगाकूडू ऑसूच कूटा जाटमो टाहाकूके आहेके ?

सम्वीढान खासूचओ काट कराइच टोको पट्ट भरमीको टूमचीसूच आले । पट्टको मोल्चीसूच सम्वीढान खासूचो बीढीई भरमीकूडू गेरचो टूमचीसूम, सरखाराइ भरमीको चीसूके, जनटा

सम्वीढान्लाक् मेल्लो आले डेचो वाटाड् भावनो लोडाक् ड ईसे कामके मनीटा याहाचो कामके जोड् याहाले । सेहेचो छान्चो खन्नाड् ईडीन्चो बीढीई भरमीकोआड् सम्वीढान मेल्लो ना आले डेचो भावना हटई हासेकूड् माभाड् कान काट् आले डेचो भावनो लोडाक् जाट्मो लीस र जन्टो माभाड् सम्बन्डके बल्लीऊ खासले ।

वाँकी सोम बीढीऊ समीटीको सम्वीढान खासचो सासनो पळ्या कठ जोरीसमो ले ड ईटई भरमीकूड् सूभापको सम्वीढान खासचो बीढीआड् राक्के काम छान्ले । होसे समीटीको ईसे लख छान्ले :

१. भरमी सम्बन्ड समीटी
२. लोगाकूड् मट भूरुम्के हट खटाक्च समीटी
३. छेमटा लोडाक्के हट मूल वन्डवस्ट जाट्च समीटी

भरमी सम्बन्ड समीटीओ कराड्च जीम्मारी सम्वीढान खासचो बीढीआड् भरमीकूड् टूम चीसम् कूटा जाट्मो लोडाक्के ह्योकले डेचो आले । ईसे समीटीई पट्ट नेपालीकूड् माभाड् सम्वीढानसाभा ड सम्वीढान बारे खबर याहाके काम जाट्ले । सम्वीढान रीक्चओ ठालमाड् भरमीओ आँसच मोलोकके भरमी सम्बन्ड समीटीई गीहीन् लोडाक्मो ले । सम्बईढानीक् मूड्डाको बारे सूभाप भूरुम्के साभासड्को लाकीड् होसे गीहीन्कूड् परयोग छान्मो लेआ । सन् २००९ ओ मार्च महीनो सोम साटा डेखीन ढलीड्ओ समेहाड् नेपाल भरीऊ भरमीकोई हूडीन्च हाजारो गीहीन्को रीक्मो लेआ । भारीक्च गीहीन्कोके नूनीड सम्वीढानो खेस्रा टयार जाट्च मेहोराड् समीटीओ गीरराहकोई लाके जाट्मो लेआ ।

भरमीकूड् मट भूरुम्के हट खटाक्चो समीटीओ कराड्च जीम्मारी सम्वीढानो खेस्राके सन्चारो ठरी ठरीऊ वाहासई पट्टलाक् सेटाक्के आले । ईसे समीटीई खेस्रा सम्वीढान बारे पट्ट लाक सेटाक्च, सेमीनार हट कार्यासालाकूड् योटेके र जाट्के जाटले । ईसे बाहीक्, समीटीई भरमीकोलाकीड् भूरुम्च सूभापकोके सम्वीढानसाभाड् डेके काम जाट्ले ।

छेमटा लोडाक्क हट मूल वन्डवस्ट जाट्च समीटीई सम्वीढान खासचो बीढी बारे भरमी र साभासड्को बीचाड् छलफल् कारकारम्को जोहो जाट्ले । समीटीऊ अरु जीम्मारीकोआड् सम्बईढानीक् मूड्डाको बारे पाचो परेस्के, सम्वीढानसाभा ड ईसे भीटीरीऊ समीटीकोके सोरोट् वाहास डीनाक्के, ड मूलो माज्भा ठपना जाट्मो होच्यो वन्डवस्ट जाट्के आले ।

५. सम्वीढानके अन्टीम मीरुप कूटा जाट्म याहाचीसले ?

भरमीकोकठओ सल्लाहा लानाखीन् जन्टलाकीड् डीन्च सूभापकूड् आढारड् सम्बईढानीक् समीटीई सम्वीढानो खेस्रा टक्नीड् फेरी बीचार जाट्के ले । सम्बईढानीक् समीटीईड् खेस्रा सम्वीढानके अन्टीम मीरुप याहाके काम छान्च पार मान्डीके बाटी होसे खेस्राके सम्वीढानसाभाड् टकरीक्के जाट्चीसले ।

मीघ्या सम्वीढानो ढारा ७० आङ् मीनाम सम्वीढान पास जाट्च बीढी वारे सूढ्कमीसूढ्क रुपाड डेके जाटमो ले । होसे ढारा अनसार सम्वीढानसाभाए मीनाम सम्वीढानो परस्तावनो खेसरा र जम्माई ढाराकोके पास जाटके परीसले । सम्वीढानसाभो जम्मा सड्खयाओ ठोरईआड ड सोमाड् नीस गीरराहाको डूमो पट्टो मन्डीचईङ् सम्वीढानो परस्तावना र ढाराकूङ् पट्टीलाक् मट याहाके परीसच छाना डेहाङ् परस्तावना र होसे ढाराको पास छान्च मन्डीकचीसले ।

पट्टो मन्डीकच छान्के माहयोक्च खननाङ् खेसरा टकनीङ् पट्टको खाट्ठाङ् टाहाके राजनीटीक् डलो सीराको माभाङ् बाट्लाके छानचो ले । ईढीन्च बाट्चीट् छान्नाखीन् परस्तावना र ढाराको टकनीङ् फेरी मट याहाके जाटचीसले । र, सम्वीढानसाभो ठोरईआङ् ड नूचो गीरराहाको माड्ढयाङ् सोमाड् नीस् ढलीङ् मटईङ् परस्तावना र ढाराकूङ् बलाङ् मट याहाके जाट्चो खननाङ् होसे परस्तावना र ढाराको पास छान्च मान्डीसले । कूट्ट र होता छान्के माहयोक्च खननाङ् परस्तावना र ढाराकोआङ् पट्टको मट मालेचो ठान्डीकमो खेसरा र ढाराकूङ् फेरी रीक्के काम छान्चो ले ।

ढारा १५७ आङ् लीसारीया पट्ट भरमीओ मटो आढार ड ले । जन्टाकोई कराङ्च मूड्डाको वारे पट्ट भरमीओ मटो लामईङ् मट याहाके ह्योकले । कूट्ट र सम्वीढानसाभाई सम्वीढान पास जाटके काम लीसो मूल वीसाया आले डेमो नीठ्यान जाट्चो खननाङ् पट्ट भरमीकूङ् मट लाके ह्योकले ।

सम्वीढान पास जाटके कामो बीढीको वारे पट्टठोक वारके बाटी <http://www.supremecourt.gov.np/ic.pdf>. आङ् डाचो मीघ्या सम्वीढान ऑसनी ।

लोडाकके

६. सम्वीढानो खेसरा टयाट जाट्के घीढीआङ् पट्ट भरमीको टूमूचीस लोडाकके घाटी ही घीढीको लाके ह्योकले ?

पट्टको मोल्चीसम् सम्वीढान खास्चो बीढीओ ग्योहोके बाटी भरमीकोके परेसाकके हट छलफलो काम टमसई जरुली ले । ईसे बीढीआङ् जन्टो बड्डीसचो वारच र मोल्चीसच कठ डूसचो बीढीकोआङ् माकाङ् रीक्चको परीसले ।

- » ठरठराऊ ढूटकोआङ् सम्वीढानो खेसराको
- » पट्ट भरमीकूङ् माभाङ् हेरखोर र गीन्चको
- » पट्ट लाक् सेटाकच, डूपके हट गोलमेच बाट्चीट्
- » टेलीभीजन र रेडीयो कारयाकरम् हट बीज्ञापन
- » ग्याचीसो रीक् हट बीज्ञापन
- » लाङ्घाली लग्गाकोआङ् लाम गोस्मा र स्याहाचो कारयाकरम्
- » वेव साईट

कार्याकरम् आस्काट् लीस्कोई पेलीस्य पळ्याको लख की यूरोपेली गूमसठा, सँयूकटा रास्ता सँध हट मसरखारी गूमसठाकोके पाठ्याभाईओ रुपाइ सम्वीढानो वीसायाइ जन्टाके वाराकके कामाइ मोलोकके जाटमो ले । हूडीन्च बीढीआइ छ्याइगा डाहाँचओ लोडाक् र जनटो सल्लाके मानाइ लाके वाटी पेलीस्य र मेलीस्य गोस्यारीको कठ खाटमो काम जाटके काट् फाईडा लेच साँचा छान्के ह्योकले ।

७. भर्मीकूड् डूसचके सम्वीढानसाभाई कूटा जाटमो वाटके ह्योकच ले ?

सम्वीढान खासचो बीढीआइ भर्मीओ टूमचीसमा मालेमो माछान्चो छान्ले । लीसो सम्वीढान खासठाइ टूमचीसचई जन्टाइ मेल्लो आले डेचो वाट् याहाके जाटले र ठरठराऊ जाट जाती, रईठान्या र ढरमाओ जोलीओ रुपाइ लीस खासठाइ डूस ओलोकले ।

पट्ट भर्मीके होसेकूड् सूभाप यावा बीचारको टक्नीइ ढेओन्ना याहाचो ऑसच सम्वीढानसाभाए होसे सूभाप यावा बीचारको टक्नीइ ही कूटा काम जाटमो ले डेचो वारेआइ जन्टाके ठाहा याहाके परीसले । सम्वीढानसाभाई जन्टो डूसके स्यावास् जाटके ठरठराऊ कडमको लाके ह्योकले ।

- » ठरठराऊ ग्याचीस हट वेवसाईट् ठूड् सम्वीढानसाभाई बीचार छान्मो लेचो सूभापकूड् छ्युकच जाटके ।
- » सूभाप भूरुमचओ बीढी, डीन्च सूभाप सड्ख्या र होसे सूभापकूड् वाढीक् कूटा छान्मो ले ढीन्चके परस्तावनाइ रीक्च जाटके ।
- » पट्ट देखीन् सेहेचो सूभापको डेचो भर्मीकोके सम्वीढानसाभाइ समीटीकोआइ होस्कूड् सूभाप टक्नीऊ छलफालो वाटी योटके ।
- » सम्वीढानसाभाइ डीन्चो सूभाप सड्ख्या सम्वन्ढी साटा साटाइ मेवेला मेवेलाड सेके वाटी सम्वीढानसाभो वेवसाईटाइ “सूभाप टानाक्च” डाके ।
- » जील्लाईड् डीन्च पट्ट देखीन् सेहेचो सूभापको र सम्वीढानसाभाई होसे सूभापको कूटा जाटमो लाके जाटचीसले डेचो सम्वन्ढी टठा पट्ट लाइघा वीकास समीटीआइ वीन्मोकाके ।
- » पट्ट देखीन् सेहेचो सूभापको र होसेकूड् वाढीक् सम्वन्ढी टठाओ वारेआइ वाटचीट् जाटचो जाटमो कासाट्या टेलीभीजन हट रेडीयो कार्याकरमो सेटाक्च जाटके ।

८. नेपालाइ सम्वीढान खासचो ईटीहाँस कूटा लेमो ले ?

ईसे नेपालाइ सम्वीढान खासके पाचो वाँओ पाली आले । पहीलाइ सम्वीढान वार्चकोई रीक्म लेआ । होस्कोई होसेवेलाइ सम्वीढानसाभा खासच जाटमो मालेआ र सम्वीढान ड मोल्चीसच रुपाइ रीक्चीसमो मालेआ । होटा छान्ठाइ आऊला होसे सम्वीढानको लोटच समेह सम्म माटीकडीसा ।

नेपाल सरखार बईढानीक कानून २००४ (सन् १९४८) : राना परढानमन्टीरी पड्मासम्सेर वी.सं. २००३ (सन् १९४७) आइ सम्वईढानीक सूढार समीटीओ भूरुम जाट्मो नेपालो पईलो सम्वीढान खास्ये भाराटईइ वारचकोके योत्मो लेआ । नेपाल सरखार बईढानीक कानून २००४ (सन् १९४७) आई नीस् सडन लेचो सडनो ठपना जाट्मो लेआ । परढानमन्टीरीके ढलीइ लख लोयाट् याहामो लेआ : होचे काट् सडनो जम्मई र आस्काट् सडनो ढलीइ सड्ख्याओ गीरराहाकूइ भारनाओ हटई कूसई ड वीढेकके मामनडीकके ह्योकओला । ईसे सम्वीढान सेटाकके अघेर न मोहन सम्सेरई जाट्मो पड्मा सम्सेर लगरीसा । डेनाइ र हासेबेलूइ राजनीटी काट्ठाइ माऊँचई जाट्मो वी.स. २००७ (१९५०) आइ राहामो मोहन सम्सेरई वी.स. २००४ ओ सम्वीढानो सेटाकके कर परीसा ।

नेपाल मीघ्या सासन् वीढान, २००७ (१९५१) : २००७ लेसाइ होसेबेलूइ बाइ टीरीभूवने भाराटूइ वारचको कठ खाट्मो नेपाल मीघ्या सासन् वीढान, २००७ खास्यो लेआ । ईसे सम्वीढान भाराटो सम्वीढानाइ टोइमो लेआ । ईसे मीघ्या सम्वीढाने लीसो काम जाट्च, बन्डवस्ट जाट्च हट न्याँयीक् लोयाट्को बाइो हूटाइ डामो याहाम्या । ईटा छान्नाइ रा ईसे सम्वीढाने सरखारो हक डीनके सम्वीढानसाभो चूनडीचओ योत्के जाट्मो लेआ डेनाइ र होसे चूनडीच सेन ड माभ्या । ईचेओ बड्लाइ बाइ टीरीभूवन र मेन नूनीइ बाइ छान्च बाइ महेन्द्राई वी. सं २०१९ (सन् १९५९) ओ साही सम्वीढान मावन्डीस्टर पट्ट सरखारको खास्ये जाट्मो नूहाँ ।

वी.स २०१५ ओ सम्वीढान (१९५९) : ईसे सम्वीढाने ठरठराऊ कराडच लेचो लोयाट्को राजाड्ड डामो याहा । होसेबेलूइ सरखार बाइ महेन्द्राई २०१७ लेसाइ परढानमन्टीरीके छ्यूकम आपटकाल कानूनो सेटाकचो हट सम्वीढान काम मालाईडीस्य जाट्च अघेरो अवास्तु सम्म टीकडीस्यो लेआ । ईसे पईलाकोई पन्चायटी वेवस्टओ फूनमो याहा र होसे वेवस्टाई बन्डवस्टो सकटी राजाड्ड डाके जाता । २०३६ लेस (सन् १९७५) सम्म राजनईटीक डलको टकनीइ टूमा लाईडीका जब राजाई आढा राजनईटीक हट न्याँयीक् साँगाओ कठ डल मालेचो लीस ठीटीओ ग्योहोके जाता । ईढीन्च सासनो साँगा २०४६ लेसो जनअन्डोलन सम्म ऊमो ऊहाँ ।

नेपाल पट्टलीसो सम्वीढान २०४७ (सन् १९९०) : लीस् भरीऊ रुपाइ पीइच माजाकचओ कारन् २०४६ लेसाइ होसे बेलूइ बाइ वीरेन्द्राई राजनईटीक डलको टकनीइ लाईडीकच टूमा हट्टीआ र काम जाट्चो हट बन्डवस्ट जाट्च लोयाट् ढरीओ मीघ्या सरखारो गठनो मनीटा याहा । राजनईटीक डलको हट बाडो अघीट्यारीको मोल्च सम्वईढानीक सूढार समीटीई सम्वीढानो खेस्रा टयार पारीया र बाइ वीरेन्द्राई २०४७ काटीक २३ गट्या (१९९० नोवेम्भर) ईसे सम्वीढानो सेटाकच जाता । ईचे नेपालाइ पईलो पाली ढलीइ डलो परजाटन्टरो ठपना जाता । २०५२ लेस (सन् १९९६) आइ माओवाडीकोई पट्टओ हूट लेचो लीस ठपना जाट्के बाटी जन्यूड्डा ठाला ।

नेपालो मीघ्या सम्वीढान २०६३ (सन् २००७) : सम्वीढान खास्यो सम्वनढाइ नेपालो पट्ट डेखीन् नूनलाकूइ वारच २०६३ लेसाइ ठाल्मो लेआ जब होसे बेलूइ बाडो सासन वीरुढाइ लीस् भरीऊ वीरोढ टानाकचई जाट्मो डास्यो परटीनीढीसाभा लेट्मो हट मीघ्या सरखारो गठन

छाना । मीघ्या सरखाराई ने.का.पा. माओवाडी कठ पून्च टोहाँकचो समभाऊटा हट फाराक सान्ती समभाऊटा जाता । होसे नूनीड वार्चोको मोल्चो काट् मीघ्या सम्वीढान खेस्रा समीटीऊ खासके जाता र ईचे नेपालो मीघ्या सम्वीढान २०६३ ओ खेस्रा टयार पारीया । मीघ्या सम्वीढान पास छान्मो भेटनाखीन् छ पाली समसोढन छान्मो भेटमोले । मीघ्या सम्वीढान र ईलाइ लेचो समसोढनकोईइ राजटन्टरो नीमांस, गूमासठाऊ लीसो घोसना हट रास्टपटी (लीस मूखया) ओ वन्डावसटा जाट्मो ले । मीघ्या सम्वीढान २०६३ ए नेपालाइ सम्वीढान खासचो वीढीआइ लाम टानाकमो याहाके सम्वीढानसाभा खासके जाट्मो ले । २०६४ चईट २८ गट्या सम्वीढानसाभो चूनाऊ नूनीइ नेपालाइ पईलो पाली सम्वीढानसाभा ठूईइ सम्वीढान खासके कामो बाटी २०६५ जेठ साहाकइ समीढानसाभो पईलो बईठक ऊआँ ।

९. सम्वीढान खासचो वीढीआड कठ जोटीसच कटाइचो नीटीको ही ही आले ?

२०६६ माडओ हुँडा आसोज १४ सम्माइ, नेपालो जन्टाई ठाहा डीन्के परीसचो सम्वीढान खासचो कठ जोरीसच कराइच नीटीको ईसे कीसीमऊ लेमोले :

२०६५ फागुन १५ गट्या - २०६६ जेठ ८ गट्या	वीसाया लाच समीटीकोई मेमेललो नीढी कागतओ आढाराइ सम्वीढानो सूरुओ खेस्रा तयार पारीककेले ।
२०६६ जेठ ९ गट्या - २०६७ काटीक २९ गट्या	सम्वीढानसाभाइ सूरुओ खेस्राको टकनीइ वाट् चीट् ।
२०६६ मंसिर १ गट्या - मंसिर ३० गट्या	समबईढानीक समीटीईइ सम्वीढानो पईलो खेस्रो टयारी ।
२०६६ पूस १ गट्या - ७ गट्या	सम्वीढानो पईलो खेस्राको टकनीइ सम्वीढानसाभाइ वाट्चीट् ।
२०६६ पूस ८ गट्या - १५ गट्या	नेपाल राजपट्टराइ पईलो खेस्रा छ्यूकके ।
२०६६ पूस २३ गट्या - माघ १५ गट्या	नीसरा पालीऊ भर्मीको कठ वाट् गीन्के ठालके ।
२०६६ माघ १६ गट्या - फागून २२ गट्या	जन्टो सूभाप भूरुमके हट होसे टकनीइ वाट्चीट् ।
२०६६ फागून २३ गट्या - चईट ३ गट्या	सूभापो आढाराइ पईलो खेस्रो समसोढन ।
२०६६ चईट ४ गट्या - २०६७ जेठ ७ गट्या	सम्वीढानसाभो गीरराहाकोईइ समसोढन ढरीऊ पईलो खेस्रा टकनीइ वाट्चीट् ।
२०६७ जेठ ८ गट्या - १४ गट्या	सम्वीढानो नूनीऊ खेस्रो टयारी हट पास जाट्के ।

सम्वीढानसाभो काम जाट्के टालीकाओ छीन् छीन् वार्के बाटी कीरपाया ईलाइ याहाचो वेवसाईटाइ आँसनी : http://www.ccd.org.np/pdf/NEW_CA_Timeline_en.PDF

ग्याचीस् - छ्योट् चाटे

सम्बिठान्सभाओ गीरराहको हट जाक्च पट्ट भरमीके सम्बिठान् खास्च मेसोआड छान्के न परीस्च वारच याटाक्के नई ईसे ग्याचीस छ्योटओ सूर आले । ईसे येलचको सम्बईठानीक मीफालवारे कूई र कीसीमई अघेर न टऊलडीच बिचारे रोकच वा बाट् डाच वा डेकेपाच मीमन् माहाँले । ईसे छ्योट् सड्यूकटा रास्टसङ्घीय वीकास् कार्यकरम् (यूएनडीपी) ओ “नेपालाड पट्टको कठ मोल्म सम्बिठान् खास्के बाटी डूस्के (एसपीसीवीएन) परीयोजनाऊ समन्व्याड नेपाली हट बहिरा लीसूड सम्बिठान वारचकूड गोस्याहारी ढान्डासचओ मीफाल आले ।

ईसे कीटापकोके चेक सेहटाक्के कुटछानार हट मीनू कूरा डाके बाटी खास् ग्वाहरीक्के जाट्चीस्ले । ढलीड भन्डारा ढलीड सेटाक्के (वाराक्के) वाड्डे लच मीग्योहए छलफलके सूहाँक्के ईसे येलचको चेतके ह्योका डेहाड नई मानड लाच सुर डीन्च छान्चीस्ले । डीन्च टीपनीको ओँस्म ईसे मार्च कीटापकूड मीनाम हटई अरू छ्योट् टयार जाट्के ह्योक्चीस्ले ।

ईसे छ्योट्के नेपालओ चेट्ठार मुख्य लीसो ढूटकोआड लेट्च मेहोराड ढेमूड सेहच टहड जाट्म डाके हट खेरेपूड ढूटओ ढलीड सङ्ख्यए वारच खाट्च डाक् बाठीक्के कूटा जाट्म छान्ले ढान्डास्के जाट्मले । डाकओ मीचीही ज्योरच हट खाट्च चलन वारे ठरठराऊ ढूटओ गूमसठाकूड मीघयाड नूनीड छलफल हट मीलाम घोमो बाट्को छान्के असाक् छान्के ह्योक्ले । सम्बईठानीक सम्बाड् केन्डरूड आँट होडीन्च मीलाम घोमो छान्च बाट्कोके कूसई र टरीकई छायँङ्ग पारीक्के माहाँले होसे ढूटकोके र मोल्मो ईसे ढान्डासड मोल्चीस्च र डूप्चऊ ढलीड डेनाड ढलीड लोडाके आले । लीसाड सम्बिठान् खास्चकठ बाट् खाट्च वीषय वसूट् वारे सम्बईठानीक सम्बाड् केन्डरईड टयार जाट्के पाच छ्योट् खट्म परीस्च वाहस्को काट छीस् ईसे मार्च कीटाप आले ।

सभासङ्को हटई ईसे वीपय वसूटूआड चासो डाच पट्ट भरमीकोके मुख्य सम्वईहानीक वीचार हट मूडडाकोआड मोलोकके ईसे छयोद् खट्म छीऊच येलचऊ सूर आले । छयोद् भीटीरीआड काट काटर कीटाप नेपालाड डाक्च मूख्य हटको (नेपाली, मईठीली, भोजपुरी, ठारू, मगर, टामाड, नेवार) र अङ्गरेजी हटाड डीनले । ईसे परीसूच वाहसूको सेके ड डीनाक्चले हटई ईसेकोके अतलाईन नाड र डामोले ।

पहीलो चरनाड ईसे येलच छयोटाड मोलोकच वीसया वसूटूको ईटा ले : लीस र ठरम, नेपालाड सङ्घीयटा, आठारभूट भरमीयो लोयाट, आडीवासी जनजाटीओ लोयाट, अल्पसङ्ख्यककूड लोयाट, सरवारऊ परनालीको, फूक्का फाल नयाँपालीका, ईसठानीय स्वायट्ट सासन, वीभीडटा र सामाजीक समावेसीकरण, सहभागीतामूलक सम्वीहान खासूच मेसो ।

सम्वईहानीक सम्वाइ केन्द्रा

सोम ड वूली आँटी, अल्फावेटा कमपेलेक्स, वूडनगर, काठमाडओ

टेलीफोन नं. ९७७-१-४७८५४६६ / ४७८५४६६ / ४७८५९९८

ई-मेल : info@ccd.org.np

वेवसाइट : www.ccd.org.np

